

ex probabili spe, sed ex certa scientia, ab intentione finis ad mediorum executionem procedat; haec ergo scientia tanquam omnino naturalis Deo, ac necessaria, præsupposito objecto, supponenda necessario est in Deo ante efficacem voluntatem, seu intentionem finis.

9. *Solvitur ratio dubitandi.*—Atque ita solvitur facile prima ratio dubitandi proposita, nam, licet per hanc scientiam mediorum formaliter ac præcise sumptam non proponatur objectum intentioni finis quantum ad rem illam, quæ ut finis cognoscitur et proponitur, deseruit tamen haec scientia, ut consecutio talis finis proponatur ut possibilis, vel etiam ut certo futura, si haec vel illa media adhibeantur; intentio autem voluntatis fertur in finem ut consequendum, seu in consecutionem ejus, ut in re ponatur; et ideo ad talem intentionem finis, talis mediorum præscientia necessaria est. Unde etiam fit quod voluntas mediorum virtualiter saltem includatur in intentione finis; et ex hac etiam parte prærequisitur scientia mediorum, ne intentio inefficax sit, aut impediri possit. Ultimo addendum est, absolutam scientiam mediorum ut futurorum non præsupponi in Deo ordine rationis, sed subsequi potius ad efficacem intentionem finis. Probatur, quia imprimis talis scientia non est necessaria ad intentionem finis, sufficit enim alia, quæ a nobis explicata est; non est ergo cur præsupponatur. Deinde, quod talia media sint absolute futura, pendet ex divina voluntate; ergo talis præscientia supponit voluntatem ipsorum mediorum, et voluntas mediorum supponit voluntatem finis; ergo de primo ad ultimum, scientia absolute futurorum mediorum subsequitur potius quam antecedat voluntatem finis.

10. Ex quo obiter colligitur, medium præcognitum non posse esse rationem intendendi finem; nam, si præcognoscatur ut absolute futurum, potius intentio finis est ratio hujus præscientiae; si vero præcognoscatur ut futurum, tantum scientia conditionata, licet haec præsupponatur ad intentionem finis, non tamen ut proponens voluntati rationem tendendi in finem, sed ut proponens conditionem necessariam, sine qua non posset efficaciter intendere finem; ut in electione prædestinorum ad gloriam, ut ad coronam et bravium, quamvis supponatur conditionata scientia meritorum, id est, quod illi habebunt merita, si Deus eos moveat, etc., tamen illa merita non sunt ratio eligendi prædestinatos, sed conditio necessaria præcognoscenda illo

modo, ut voluntas divina possit eos efficaciter eligere. Et in illo exemplo Evangelico, non ideo aliquis turrim ædificat, quia habeat sufficientes sumptus ad ædificandam illam; non est enim haec ratio intendendi talem finem, sed habitatio, aut defensio ab hostibus, vel securitas, aliquid simile; est tamen præscientia sumptum, conditio necessaria ad eam intentionem, ne temere habeatur, effectuque privari possit. Et ratio generalis est, quia finis non pendet a mediis, ut a ratione propter quam amatur, sed potius e contrario; pendet tamen ab illis quoad executionem, quæ dependentia reducitur ad genus causæ efficientis; et ideo dicta præscientia mediorum supponit ut conditio necessaria ad efficaciter intendendum finem. Hic igitur est ordo rationis, qui inter divinam voluntatem et intellectum a nobis potest excogitari.

11. Secundo, in rebus ipsis quæ sub scientiam vel voluntatem divinam cadunt, intelligimus ordinem prioris et posterioris, qui non potest fundari in ipsa scientia vel voluntate secundum se, quia illa in se omnino una est et simplicissima, et veluti generaliter indifferens ad omnia; debet ergo fundari in ipsis rebus quæ scientiæ vel voluntati objiciuntur, prout inter se habent aliquam dependentiam vel connexionem. Sed hoc aliter intelligentum est in scientia simplicis intelligentiæ, aliter in voluntate; in scientia enim simplicis intelligentiæ, quia illa est omnino necessaria, et quasi accommodata ipsis rebus, quæ ita intelliguntur prout in se sunt, vel esse possunt, totus ordo prioris et posterioris inter res scitas sumendus est ex intrinseca et connaturali connexione, vel dependentia ipsarum rerum inter se; qualis est, verbi gratia, inter essentiam et passiones, inter subjectum et accidens, et sic de aliis. Quocirca in hac scientia illud intelligitur esse prius, a quo aliud pendet; illud vero posterius, quod pendet ab alio; quæ autem connexa inter se non sunt, non est unum alio prius vel posterius. At vero in voluntate quæ libera est, si absolute et simpliciter loquamur, non potest sumi hic ordo prioris et posterioris ex solis rebus ipsis, prout habent inter se intrinsecam et connaturalem habitudinem, neque prout una est nobilior alia; quia liberum est voluntati divinæ velle effectum minus nobilem, excellentiori prætermisso; sæpe etiam per voluntatem liberam unum effectum ordinat ad alium, qui inter se nullam habitudinem aut ordinem postulabat, quæ omnia videntur per

se manifesta. Sumendus ergo est hic ordo ex habitudine quam inter se habent divini effectus in ordine ad divinam voluntatem ordinantem unum ad aliud, et volentem unum propter aliud, vel, ut proprie loquamur, volentem ut unum sit propter aliud. Et juxta haec, illud intelligitur esse prius in voluntate divina, quod est tanquam ratio et finis alterius; illud vero posterius, quod est propter aliud, licet in re ipsa prius intelligamus Deum ex qui medium quam finem.

12. *Quomodo se habet voluntas in electione mediorum tendentium in eundem finem.*—Et hinc infertur primo, licet, ut dixi, absolute et simpliciter ordo rerum, prout cadunt in divinam voluntatem, non sit sumendus ex rebus ipsis secundum se, sed prout voluntati objiciuntur, tamen, supposita in Deo aliqua voluntate, per modum intentionis finis, recte ac consequenter intelligi aliquid prius cadere in voluntatem divinam, quam aliud, si ita sint essentialiter subordinata, ut unum ab alio pendeat; seu, si unum per se sit propinquius fini quem proxime attingit, et aliud non nisi remote, et mediante altero; ut supposita in Deo electione prædestinati, consequenter intelligitur Deus velle justificationem et vocationem ejus; sed quia haec media ita inter se sunt subordinata, ut vocatio proxime ordinetur ad justificationem, justificatio vero ad gloriam, inde intelligimus prius Deum voluisse hunc justificare quam vocare. Et hoc sensu est verum illud principium, quo Scotus utitur in hac materia: Ordinate volens prius vult id quod est fini propinquius. Duplamente enim potest dici aliquid propinquius fini, quam aliud: uno modo, quia sunt media per se subordinata, ut explicatum est, et hoc modo est verissimum principium, quia proximum medium comparatur ad remotum per modum finis, et ideo intelligitur prius cadere in voluntatem; alio modo dici potest aliquid propinquius fini, quia est illi similius, vel quia videtur melius, vel accommodatus ad talem finem, et hoc sensu utitur Scotus illo principio: sed in eo neque necessarium est, nec semper verum. Primum patet, quia non est necesse ut Deus velit id quod est sibi similius vel propinquius; ergo multo minus necessarium est ut illud prius velit; quin potius, supra ostendimus non esse necesse ut Deus semper eligat id quod in se videtur utilius et convenientius. Secundum probatur, quia alias quo aliquis esset major in gloria et beatior, eo intelligeretur fuisse prior in electione di-

vina, quia est Deo propinquior et similius; hoc autem falsum est, sicut licet cœlum sit nobilior terra, non est necesse intelligere, Deum prius voluisse creare cœlum quam terram, aut leonem quam equum, si fortasse leo nobilior est; quia ordo objectorum vel mediorum in ordine ad voluntatem elegantis vel amantis, non attenditur juxta mensuram perfectionis eorum, nec juxta similitudinem, vel propinquitatem quam habent in esse rei (ut ita dicam) cum fine, sed ex dependentia, vel connexione quam habent inter se in ordine ad voluntatem amantis vel elegantis. Nam si hanc non habeant, alia propinquitas in perfectione est accidentaria respectu hujus ordinis prioris et posterioris, quia potest voluntas libera omnino simul diligere id quod magis vel minus perfectum est; et similiter potest eligere medium quod in re ipsa est minus utile, vel minus conjunctum fini, quia mensura electionis non est finis secundum quod in se est magis vel minus conjunctus cum hoc vel illo medio, sed prout intentus est ab operante; fieri autem potest ut operans pro sua libertate tali modo intendat finem, ut ad illum consequendum non indigeat optimo medio, seu propinquiori ad finem; et tunc non est necesse ut ex vi talis intentionis illud eligat; ideoque pro libertate sua potest eligere medium minus accommodatum, quia illud sufficiens est ad implendam voluntatem suam. Quapropter, ad assignanda hujusmodi signa prioris et posterioris in voluntate divina, oportet considerare res quæ sunt finis, et media, non solum juxta proportionem, vel similitudinem quam a parte rei habent, sed multo magis in ordine ad elegantem.

13. *Dubium primum.*—*Res seu media quomodo ordinentur a Deo in extrinsecos fines.*—Sed hic occurrit triple difficultas. Prima est, quomodo possint res in divina voluntate habere aliam habitudinem finis et mediorum, quam ex natura sua habeant, quod in doctrina a nobis tradita plane supponitur: est autem difficultatis ratio; nam, quando Deus dicitur velle aliquid medium propter aliquem finem extrinsecum, ad quem illa res, quæ est medium, natura sua non tendit, sed ordinatur tantum per extrinsecam intentionem agentis, tunc (inquam) vel Deus imprimis in illa re aliquid, quo inclinetur seu tendat in illum finem, vel nihil imprimis. Primum intelligi non potest, quia nequit in universum declarari quid sit illud, quod tali rei intrinsecum additur, eo quod ordinetur in extrinsecum

finem. Quod si aliquando id reperitur, jam res illa, ut sic affecta, non ordinatur in finem extrinsecum, sed intrinsecum et connaturalis, ut, verbi gratia, homo ordinatur ad beatitudinem supernaturalem, ut ad finem, media gratia et charitate, quibus ille finis intrinsecus et connaturalis est, quamvis respectu hominis dici potest extrinsecus, seu additus ex intentione extrinseci agentis. Si vero dicitur secundum, scilicet, Deum ordinare medium in finem extrinsecum, nihil novum intrinsecum imprimendo ipsi medio, id etiam est difficile ad intelligendum, quia haec ordinatio mediis in finem nihil addit ipsi Deo, ut supponimus juxta veriorem et fere certam opinionem, quod actus liberi nihil reale addunt voluntati divinae; ergo, si nihil etiam addit ipsi medio, non est unde sumatur illa denominatio, qua talis res, quae est medium, dicitur ordinata in talem finem. Quod aliter in hunc modum explico: nam haec denominatio vel est intrinseca, vel est extrinseca; intrinseca esse non potest, cum neque ab intrinseco manet, nec sit ei connaturalis, neque proveniat ab aliquo intrinsece superaddito, ut supponitur. Quod autem neque extrinseca esse possit, probatur, quia nulla est forma, vel actus extrinsecus a quo sumi possit; nam, vel illa forma est extra Deum, et hoc non, ut est per se notum, quia hic solum agimus de mediis, ut a Deo in finem aliquem ordinantur; neque etiam potest esse in Deo, quia in eo realiter nihil est nisi actus voluntatis, a quo, ut realiter in Deo existit, non potest haec denominatio sumi, quia, ut dictum est, tali actui, ex eo quod terminetur ad tale objectum, nihil reale additur a quo possit haec denominatio sumi. Unde hoc ipsum aliter confirmatur et declaratur, quia omnis nova et realis denominatio necessario supponit aliquam realem additionem vel mutationem unde sumatur, quia intelligi non potest quod, eisdem rebus eodem modo se habentibus, aliqua denominatio realis in eis reperatur; sed hanc rem ordinari a Deo in talem finem extrinsecum est denominatio realis, non intrinseca et connaturalis tali rei, sed superaddita; ergo necessario debet oriri aut ex mutatione facta in ipsa re, aut ex additione facta ipsi Deo; sed haec additio secluditur, ut supponimus; mutatio etiam in re non fit, quia nihil ponitur intrinsecum in ipsa; nullo ergo modo intelligi potest talis ordinatio. Et confirmatur, nam ratione non intelligitur Deus velle aliquid libere, nisi dando aliquod

15. *Objectio.* — Dices hoc esse verum in voluntate creata, non autem in divina, tum quia voluntas divina est efficax sui objecti, quod non habet creata; unde Deus extra se non vult aliquid quia est bonum, sed potius volendo illud, facit ut sit bonum; tum etiam quia saepe Deus eligit medium ad finem ex se prorsus improportionatum, quale fuit inungere luto oculos cœci natum ad visum illi præstandum, et eligendo illud fecit illud proportionatum, et utile ad illum finem.

16. *Responsio.* — Ad priorem partem respondetur, illud esse verum de objecto divinae voluntatis prout actualiter existente; sic enim accipit bonitatem vel utilitatem a divina voluntate quoad actualem existentiam; nihilominus tamen bonum illud seu medium

secundum se, seu in esse essentiæ consideratum, et objective præcognitum ac voluntati propositum, necessario supponitur ut ex se aptum in potentia ad talem finem, et hoc modo nos loquimur. Ut, verbi gratia, satisfactio vel meritum Christi, quamvis nunquam existet, nec Deus vellet illud fieri, ex se, seu in esse possibili suæ essentiæ consideratum, habet proportionem, valorem, et maximam utilitatem ad finem redimendi homines a peccato. Et hoc modo dicimus, ad electionem seu voluntatem talis medii (et simile est in reliquis) supponi proportionem seu utilitatem ad talem finem etiam in ordine ad divinam voluntatem secundum esse in potentia, quamvis secundum actualem existentiam procedat ab ipsa voluntate.

17. Ad posteriorem partem dici posset, in illo exemplo et similibus, illud non fuisse medium ad efficiendum vel consequendum illum finem, sed ad significandum aliiquid, vel certe ad hoc ut miraculum notius ac evidenter esset, dum apertius constaret factum esse absque ullo medio naturali, imo cum majori subjecti repugnantia perfectum esse. Sicut, quando Elias, antequam ignem de celo peteret qui sacrificium consumeret, magnam aquæ copiam super sacrificium fudit, non est usus illo medio ad consumendum sacrificium, sed ad hoc solum, ut divina operatio notior fieret; ad hunc autem finem tale medium ex se habet proportionem et utilitatem. Addo vero ulterius, interdum Deum ut hujusmodi mediis, quae ex se non solum videntur carere proportionem, sed etiam esse potius impedimenta et fini contraria, ipsum vero Deum virtute sua uti eis ut instrumentis, atque adeo ut mediis instrumentariis ad finem suum consequendum. Tunc vero dicendum est, in hujusmodi mediis supponi saltem obedientiale potentiam, vel passivam, vel activam (de qua infra, quest. 13, longus sermo nobis futurus est), et ratione hujus potentiae habent ex se, seu ut supponuntur voluntati divinae, utilitatem seu proportionem obedientiale in ordine ad talem finem, ratione cuius apta sunt eligi vel amari propter illum.

18. *In quo haec mediis utilitas posita sit.* — Hinc vero (quod ad rem, de qua agimus, maxime spectat) intelligitur, hanc utilitatem vel proportionem, quam in medio supponi dicimus, etiam respectu divinae voluntatis, non necessario consistere in aliqua reali habitudine, quam ex se habet tale medium ad talem finem, neque in naturali inclinatione ad illum, sed interdum esse positam in aliqua capacitate vel potentia obedientiali, vel in aliqua proprietate, ratione cuius potest talis res commode ad talem finem ordinari; ut, verbi gratia, aurum vel argentum est ex se aptum ut sumatur ut instrumentum ad computationes humanas, et in pretium seu pecuniam consignetur, quæ proportio in aliquibus proprietatibus naturalibus ejus fundamentum habet, quamvis non ponat in eo aliquam habitudinem, vel inclinationem intrinsecam ad talem finem. Idem videre licet in aquæ ablutione, respectu hujus finis. Ratio autem non est alia, nisi quia hoc est sufficiens fundamentum ex parte objecti, ut voluntas libera tali re utatur in ordine ad talem finem.

19. *Voluntas Dei, ordinans res in extrinsecos fines, nihil in eis necessario imprimis.* —

Atque hinc tandem concluditur quod intendimus, saepe rem unam ordinari per divinam voluntatem ad finem sibi extrinsecum, etiam si in ea nulla fiat mutatio, sed ordinatio sit prorsus extrinseca. Hoc probatur primo manifestis exemplis, nam ordinavit Deus incarnationem vel passionem Christi ad redemptionem nostram, qui finis omnino extrinsecus erat incarnationi, quæ tamen in se eadem omnino est quæ esse posset sine ordinatione ad talem finem. Dices, aliquid peculiare additum esse incarnationi ex vi illius finis, scilicet, modum in carne passibili. Sed hoc nihil refert, quia non solum ille modus, sed ipsam incarnatio ordinata est ad talem finem; imo illemodum, et ipsa Christi passio potuit ordinari aut permitti a Deo sine tali fine propter alias causas, ita ut omnia, quæ in Christi passione contigerunt, eadem omnino fierent, solumque deesset ordinatio ad talem finem. Dices, semper in re ipsa seu ipsi medio aliquid peculiare addi ex vi talis intentionis et ordinationis ad talem finem, ut in praedicto exemplo additum est, quod Christus ipse obtulerit passionem suam propter redemptionem nostram; quod non potuit oriri, nisi ex eo quod Deus ordinaret passionem ejus in illum finem; et ita semper salvari potest, quod ordinatio divina unius rei ad extrinsecum finem causet in re aliquid speciale, quod non posset nisi ex illo fine oriri. Sed quidquid sit de illo peculiari exemplo, an, scilicet, verum sit non potuisse Christum in voluntate humana habere illum actum referendi passionem suam in nostram salutem, nisi divina voluntas eamdem passionem in eumdem finem preordinasset; nam fortasse po-

tuit de potentia absoluta aliter contingere, ut patebit ex infra dicendis de humana Christi voluntate; quidquid (inquam) de hoc sit, nil obstat quominus ipsa Christi passio extrinsecus sit relata in finem redemptionis per divinam voluntatem priusquam per humanam; illa ergo relatio est prorsus extrinseca sine ulla mutatione quæ in ipso medio fiat; imo illa alia relatio, quæ per specialem actum voluntatis humanae Christi facta est, fuit quasi novum medium ex eodem fine redemp-
tionis ac divina voluntate praordinatum.

20. *Variis exemplis declaratur.* — Addere etiam possumus alia exempla, in quibus ex parte causæ secundæ nihil peculiare fit, quo medium ordinetur ad finem a Deo intentum, sed solum divina ordinatio seu intentio intercedat, sine qua posset fieri totum id quod in re fit, propter alium finem; ut, verbi gratia, cum Deus permittit peccatum in prædestinato, ut sit ei occasio majoris boni, illa permissio, seu parentia auxilii efficacis est medium ad salutem prædestinati, ad quem finem a nullo alio, nisi a Deo ordinatur, et tamen eadem omnino permissio esse posset sine tali fine. Similiter permisit Deus venditionem Josephi factam Aegyptiis a fratribus ejus, ex intentione exaltandi Josephum, et per eum salvandi multos populos, ut dicitur Genes. 50, et ex intentione etiam repræsentandi in ipso venditionem Christi; ad quos fines fuit medium ordinatum, tam permissio quam etiam ipsa venditio, quoad actionem physicam et materiale, et tamen nullus ordinavit illum actum in talem finem, nisi Deus sua voluntate, nihilque in re ipsa fuit in tali actu, quod non posset esse sine ordinatione ad talem finem, aliaque exempla infinita ex divina Scriptura peti possunt, ex quibus certissime constat, posse res ex voluntate divina habere rationem seu habitudinem medii et finis, quam ex natura sua non habent, absque eo quod, vel rei, quæ ut medium assumitur, aliiquid in re addatur ex eo quod fit propter talem finem, neque etiam finis aliter in re fiat, eo quod per illud remedium comparetur, cum possit per aliud medium idemmet finis obtineri.

21. *Ratio.* — Ratione præterea declaratur hæc veritas, primum a posteriori, quia voluntas humana potest hoc modo operari, et reffere media ad finem; ergo multo magis hoc potest voluntas divina; antecedens constat, quia eamdem actionem dandi aliiquid potest voluntas humana velle et imperare ex inten-

tione hujus vel illius finis, absque eo quod actio illa alia sit, vel aliter fiat in re ac physice, sed solum moraliter per denominacionem ab actu voluntatis; consequentia autem probatur, quia hoc pertinet ad perfectionem divinæ voluntatis, ut eminentiori modo possit quidquid voluntas humana potest, quod imperfectionem non includat. Dices, hoc contingere in humana voluntate, quia elicit diversos actus, quibus exteriorem actionem potest in diversos fines referre, et ita ab eis potest denominari exterior actus ordinatus in hunc vel illum finem, quod in voluntate divina non habet locum. Respondetur, in hoc consistere eminentiam divinæ voluntatis, ut sine his imperfectionibus possit quicquid creata voluntas recte operans cum illis potest. Unde potest etiam talis ratio a priori, nam voluntas divina, eo quod et est summe libera, et summus ac purissimus actus, summisque habet perfectionem, tam in potestate et libertate volendi, quam in modo, simul potest et velle libere objecta creata, et tamen illa velle absque ulla sui mutatione, seu reali additione illi facta; ergo ex eadem summa perfectione, potestate, et libertate, potest Deus velle hoc medium propter hunc vel illum finem extrinsecum pro suo arbitrio, et sine ulla mutatione, vel reali additione quæ in ipso Deo fiat, quia hæc repugnant perfectioni ejus. Neque etiam est necesse ut aliiquid speciale addatur ipsi rei, quæ est medium, præter ipsum esse ejus, quia hoc non requiritur ex vi solius ordinationis in extrinsecum finem, neque ad illam aliiquid semper conductum.

22. *Qualis sit denominatio qua Deus dicitur volens, seu amans.* — Ad difficultatem ergo in principio positam respondeatur, eamdem fieri posse in omni actu libero voluntatis Dei, nam ab hujusmodi determinatione libera denominatur Deus volens; hæc autem denominatio nec sumitur ab aliqua re quæ addatur ipsi Deo, neque etiam sumitur ex mutatione quæ in objecto fiat ex efficacia divinæ voluntatis, tum quia hæc denominatio volentis, cum sit perfecta et vitalis, non potest concipi aut intelligi quod sit omnino extrinseca; tum etiam quia non ideo Deus vult creaturem, quia in illa facit mutationem, seu quia illa aliter se habet ex efficacia divina, sed potius, e contrario, quia Deus vult creaturem, ideo illi dat esse, seu illam transmutat, nam operatur omnia secundum consilium voluntatis suæ; unde vere ac proprie ex amore libero crea-

turarum illas producit, juxta illud: *Sic Deus dilexit mundum, ut Filium suum unigenitum dare;* non ergo denominatur Deus amans libere creaturem ab intrinseca mutatione in creaturis facta, sed ab intrinseco amore, qui re vera in ipso Deo est. Tum denique quia multæ voluntates Dei liberæ intelliguntur, quæ per seiposas non faciunt mutationem in creaturis; hujusmodi est dilectio prædestinatorum, per quam infallibiliter destinantur ad vitam æternam, nam per eam ut sic non fit mutatio in prædestinatis, sed ex vi illius Deus habet voluntatem circa media et effectus prædestinationis, per quam facit mutationes in electis ad finem illum consequendum necessarias. Similiter voluntas, qua Deus voluit homines redimere, quatenus ratione distincta est a voluntate incarnationis, non facit mutationem in creaturis, sed solum est propositum quoddam efficax in Deo, ad quod consequitur voluntas mediorum quibus executioni mandatur illud prius propositum. Imo, juxta veriorem sententiam, non est divina voluntas quæ immediate facit mutationes in creaturis, sed per voluntatem applicatur divina potentia executiva, a qua immediate profluent creaturæ et mutationes earum. Prius ergo, secundum rationem, quam ab executiva potentia Dei manet aliiquid in creatura, vult Deus applicare suam potentiam ad id efficiendum; atque ita ante omnem creaturæ mutationem intelligitur Deus velle aliiquid; sic ergo in præsenti potest Deus velle aliiquid propter aliquem finem extrinsecum, etiam si in re volita nihil amplius efficiat, quam si propter aliud finem, vel etiam sine ullo fine extrinseco, sed propter se ipsam tantum illum vellet. Quomodo autem hæc denominatio volendi libere intelligi possit in Deo absque reali additione intrinseca alicujus perfectionis liberae, cum tamen non sit prorsus extrinseca, unum est ex divinis mysteriis quod humana ratione nec comprehendendi, nec declarari posse, existimo. Sed non propterea tribendum est Deo aliiquid quod sine imperfectione intelligi non potest, quale est, quod aut non sit volens creaturam per extrinsecum actum suum, aut quod sit volens per aliiquid reale, ita adjunctum voluntati suæ ab æterno, quod simpliciter posset non esse. Sed tandem est tam esse eminentem et perfectum, simplicissimum illum actum voluntatis, quo Deus se necessario amat, ut per illum omnino realiter immutatum vel auctum possit velle vel nolle creaturem. Ex quo resultat, nostro

modo intelligendi, terminatio talis actus ad tale objectum creatum per respectum rationis, qui non fundatur in mutatione creature, sed potius est quasi prima radix et origo, ex parte Dei, mutationis ejus.

23. *Solvitur ratio dubitandi.* — Hoc autem supposito, ad difficultatem in principio tacitam respondendum est, rem a Deo volitam propter extrinsecum finem denominari ordinatam ad talem finem, non semper ab aliqua re quæ intrinsece ei addatur, sed ab actu voluntatis divinæ, qui ad illam terminatur ratione talis finis. Neque ad hoc necesse est intelligere in Deo mutationem, vel additionem realem, sed solum respectum rationis propter summam eminentiam et simplicitatem voluntatis ejus, ut dictum est.

24. *Secundum dubium.* — *Quomodo sit alijs ordo intentionis quam executionis in divina voluntate.* — Secunda difficultas circa eamdem doctrinam est, quomodo in voluntate divina possit aliiquid esse prius ordine intentionis, et non executionis, aut e converso. Et ratio difficultatis est, quia hæc voluntates non videntur in Deo distinguiri, etiam secundum rationem. Probatur, quia voluntas Dei absoluta est efficax eorum quæ vult; ergo, si Deus habet intentionem efficacem alicujus finis, illam voluntas est efficax illius finis; ergo est sufficiens ad exequendum illum; ergo est etiam voluntas executiva; ergo non distinguuntur in Deo illæ voluntates. Et confirmatur, quia respectu mediorum non distinguuntur in divina voluntate electio ab usu; ergo nec respectu finis distinguitur intentio ab executione, quatenus est a divina voluntate; est enim eadem proportio et ratio, scilicet, quia Deus eadem determinatione voluntatis sue, qua eligit aliud medium, executur illud.

25. *Responsio.* — Respondeatur nihilominus doctrinam propositam sumptam esse ex communi modo sentiendi et loquendi Theologorum, qui, tractantes specialiter de hominum prædestinatione et electione, dicunt Deum prius secundum rationem eligere seu diligere prædestinatum, quam prædestinet seu ordinet media per quæ salutem est consecuturus. Cujus rationem reddens D. Thom., 1 p., q. 23, art. 4, ait eam esse, quia voluntas finis prior est quam ordinatio mediorum per quæ finis est consequens; constat autem executionem finis esse posteriorem ordinatione mediorum, nam per ipsa media fit; ergo supponit illa doctrina intentionem finis in Deo esse